

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
MANAGING EDUCATIONAL RESOURCES FOR EXCELLENCE IN SMALL EDUCATIONAL
INSTITUTIONS UNDER PATHUM THANI EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ปานฟ้า แถววงษ์ (Panfah Thaewwong) E-mail: teay28240@gmail.com^{1*}

สุภัชฌา ศรีเยี่ยม (Supatcha Sri-iam) E-mail: Supatcha@vru.ac.th²

กันต์ฤทัย คลังพหล (Kanreutai Klangphahol) E-mail: Kanreutai@vru.ac.th³

^{1,2,3} สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
(Educational Administrative Innovation, Master of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University)

*Corresponding Author. E-mail : teay28240@gmail.com

(Received: 31 March 2025; Revised: 16 May 2025; Accepted: 29 May 2025)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และ 2. ระดับความต้องการจำเป็นของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำนวน 196 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครชีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีการวิเคราะห์ PNI ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับสภาพปัจจุบันของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2. ระดับความต้องการจำเป็นของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี พบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์

คำสำคัญ : ความต้องการจำเป็น; การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา; สถานศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

This study aimed to (1) investigate the actual state and the expected state of managing educational resources for excellence in small educational institutions, and (2) examine the needs for managing educational resources for excellence in small educational institutions under the Pathum Thani educational service area office. The sample group was 196 school administrators and teachers under the Pathum Thani educational service area office. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. The research instrument was a questionnaire with a 5-point rating scale with a reliability of 0.99. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation, and PNI analysis method. The results indicated that (1) the actual state of

managing educational resources for excellence in small educational institutions was at a moderate level and the expected state of managing educational resources for excellence in small educational institutions was at the highest level, and (2) the needs for managing educational resources for excellence in small educational institutions under the Pathum Thani educational service area office. When considering each aspect, it was found that the management of material and equipment resources had the highest average needs.

Keywords : Needs assessment; The Administration Educational Resources; Small Educational

บทนำ

ทรัพยากรทางการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษาตั้งไว้ ประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และระบบการจัดการ ทรัพยากรทางการศึกษาสามารถสนับสนุนให้การจัดการศึกษาและกระบวนการจัดกิจกรรมมีคุณภาพ การทำงานที่เป็นระบบด้วยวิธีการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาและสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้มีการใช้อย่างประหยัด คุ่มค่ามากที่สุด โดยอาศัยหลักการที่ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติที่อยู่ภายใต้มาตรการการบริหารภาครัฐ ภายใต้การควบคุมดูแลจากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งทำให้มีข้อจำกัด ด้านจำนวนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและการจัดการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่มีปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ บุคลากรครูไม่ครบชั้น สอนไม่ตรงตามวุฒิการศึกษาที่สำเร็จมา ทำให้มีข้อด้อยในการจัดการเรียนการสอน (จิตตรา จันซอนแก่น, 2565) ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาระบบการศึกษาที่มีศักยภาพสูง เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนพัฒนาประเทศด้านการศึกษาต่อไปในอนาคต

ปัจจุบันรูปแบบการบริหารเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษา ให้ความสำคัญแก่กระบวนการทัศน์ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ และมีการกำหนดเกณฑ์การวัดประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษานั้น (พระธีรพัฒน์ กุลธิโร, 2564) สอดคล้องกับจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สนับสนุนและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นสมรรถนะไปใช้ตามศักยภาพของสถานศึกษา ให้สามารถออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการและบริบทให้มีการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การมีอาชีพ มีงานทำ และส่งเสริมความเป็นเลิศของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2566) ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรทางการศึกษาทุกด้านเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็กให้ประสบความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละสถานศึกษา เป็นทรัพยากรทางด้านบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านอาคารสถานที่ อย่างไรก็ตามสถานศึกษาขนาดเล็กหลายแห่งได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานต้นสังกัดไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงต้องมีแนวทางพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงด้วยตนเองตามความเหมาะสม ทั้งนี้สถานศึกษาบางแห่งมีวิธีการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาได้เพียงพอกับความต้องการในการบริหารสถานศึกษาของตนเอง แต่บางแห่งยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงแนวทางวิธีการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา

ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี ซึ่งมีสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 41 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25 หรือประมาณ 1 ใน 4 ของสถานศึกษาทั้งหมด ทั้งนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษให้สถานศึกษาเข้ามาฝึกอบรมในการกำหนดความเป็นเลิศในสถานศึกษาตามนโยบายและจุดเน้นในแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ ประจำปีงบประมาณ 2566 จึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่องและสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืนสนองเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 อีกทั้งนำผลการศึกษามาเผยแพร่ใช้เป็นแนวทางพัฒนาบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กให้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

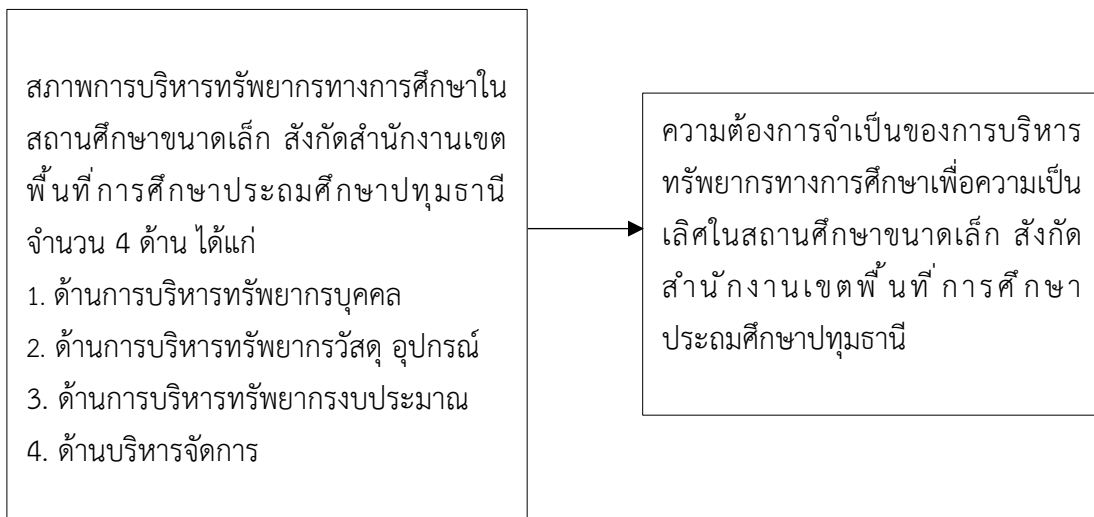
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำนวน 41 แห่ง รวม 385 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ซึ่งมาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงานเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ซึ่งประกอบด้วยด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ และด้านการบริหารจัดการ รวมจำนวน 40 ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) โดยมีผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความร่วมมือและนำหนังสือจากจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยกำหนดระยะเวลาในการรับแบบสอบถามคืน ทั้งนี้แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมีจำนวน 196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 จัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNImodified) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถาม เพศหญิง จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 74.49 และเพศชาย 50 คน คิดเป็นร้อยละ 25.51 ส่วนใหญ่เป็นครู จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 79.08 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 2.92 โดยมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 33.16 ประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 52.04 และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 14.80 ตามลำดับ

1. ผลการศึกษาระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี พบว่า ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านของสภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยมากกว่าสภาพปัจจุบัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$, S.D.= 0.415) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.402) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.431) ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.442) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.408)

1.2 เมื่อพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.92$, S.D.= 0.261) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.269) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.256) ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.287) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.251) สำหรับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมและรายด้าน

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา	n=196					
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล	3.21	0.402	ปานกลาง	4.88	0.251	มากที่สุด
ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์	3.12	0.408	ปานกลาง	4.93	0.287	มากที่สุด
ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ	3.14	0.442	ปานกลาง	4.94	0.256	มากที่สุด
ด้านการบริหารจัดการ	3.14	0.431	ปานกลาง	4.94	0.269	มากที่สุด
รวม	3.15	0.415	ปานกลาง	4.92	0.261	มากที่สุด

2. ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ ($PNI_{modified} = 0.60$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ ($PNI_{modified} = 0.59$) ด้านการบริหารจัดการ ($PNI_{modified} = 0.58$) และด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ($PNI_{modified} = 0.54$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	D	I	PNI	ลำดับ
ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล	3.21	4.88	0.54	4
ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์	3.12	4.93	0.60	1
ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ	3.14	4.94	0.59	2
ด้านการบริหารจัดการ	3.14	4.94	0.58	3

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขนาดเล็กในพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีมีการวางแผนยุทธศาสตร์และการกำหนดทิศทางในการบริหารสถานศึกษาได้เหมาะสมตรงตามหลักโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา เพียงแต่ขาดการสนับสนุนในส่วนของการบริหารทรัพยากรภายในสถานศึกษาให้แก่บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนได้อย่างทั่วถึง อาจเป็นเพราะขนาดของสถานศึกษาที่เป็นเพียงสถานศึกษาขนาดเล็ก จึงส่งผลให้การบริหารทรัพยากรทางการศึกษายังขาดความเหมาะสมและไม่มีศักยภาพในการบริหารจัดการได้เพียงพอ และทำให้การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ สุชาดา บรรณกิจ (2563) ซึ่งกล่าวว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์และประสบผลสำเร็จสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยความสามารถของผู้บริหารในการจัดสรรและบริหารทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงรูปแบบการบริหารจัดการที่มีอยู่ให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพต่อการศึกษาให้มากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพร ปุ่มสีดา และพญธิ์ศิริ บรรณพิทักษ์ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และพบว่า การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิชชัย ศิริณูมาศ และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2566) ที่ได้ศึกษาเรื่อง สภาพความต้องการจำเป็น และแนวทางพัฒนาการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ซึ่งพบว่าสภาพความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 แสดงให้เห็นว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษาอาจยังมีการบริหารจัดการทรัพยากรไม่เหมาะสมหรือมีปัญหาในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้การบริหารทรัพยากรไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งมีผลต่อการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาได้

1.2 จากผลการศึกษาพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรภายในสถานศึกษามีความคาดหวังให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแสดงความสามารถและแสดงออกถึงบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในการเป็นผู้นำการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ผู้บริหารต้องมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในสถานศึกษาได้อย่างคุ้มค่า พอเพียง และเกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงมีความเท่าเทียมกันในการปฏิบัติหน้าที่และสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งในการพัฒนาสถานศึกษา นอกจากนี้สถานศึกษายังมีเป้าหมายที่จะวางแผนกลยุทธ์ทางด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546) ซึ่งมีใจความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องของการให้การสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา เช่น การระดมทรัพยากร การลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน รวมถึงระบบการดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐพงษ์ มั่นต่อ และหยกแก้ว กมลวรรณ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในยุครัฐบาลวิจิตรวาทธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 และพบว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ปรากฏสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยชนะ ราชไชย (2564) ที่ได้ศึกษาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 และปรากฏผลการศึกษาในลักษณะเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังคงมีเป้าหมายในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของระบบการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรทุกประเภทภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายได้

2. จากผลการศึกษา ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ มีความต้องการในการบริหารมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีแผนงานในการจัดหาและใช้วัสดุอุปกรณ์จาก หน่วยงานภายนอกมาสนับสนุนการจัดการศึกษา อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายังดำเนินการขอรับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณจากหน่วยงานที่หลากหลาย เพื่อนำทรัพยากรที่ได้มาใช้ในการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อทำให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ อัมพร พรหมมี และคันสนีย์ จะสุวรรณ (2564) ที่กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยโดยใช้เป็นตัวกลางในกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร จากการกำหนดนโยบายและ วางแผน การวางแผนพัฒนาอาคารและสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์การใช้ ความต้องการ การแสวงหาทรัพยากร เช่น ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ อุปกรณ์ รวมถึงรูปแบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษา โดยมีทรัพยากรเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนคุณภาพได้แก่ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ หรือสิ่งอำนวยความสะดวก ดังนั้นความเป็นเลิศทางการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริลักษณ์ แซ่ฮุ้น และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สถานศึกษาภาครัฐได้ให้ความสำคัญสูงสุดกับการบริหารทรัพยากรวัสดุและอุปกรณ์ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับเนื้อหา ช่วยยกระดับมาตรฐานสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศได้อย่างเหมาะสม โดยสะท้อนให้เห็นว่าแนวทางการบริหารทรัพยากรในทุกระดับจำเป็นต้องพิจารณาตามความต้องการและบริบทเฉพาะของแต่ละสถานศึกษาอย่างรอบด้าน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่จำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องและส่งเสริมเนื้อหาที่เรียนเพื่อยกระดับสถานศึกษาให้ก้าวสู่มาตรฐานความเป็นเลิศได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก ลำดับที่ 1 คือ ด้านการบริหารทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ รองลงมา คือ ด้านการบริหารทรัพยากรงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ตามลำดับ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวมาพัฒนาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตามลำดับความต้องการจำเป็น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญแก่การแสวงหาวัสดุ อุปกรณ์จากภายนอกมาเสริมเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการขององค์กร รวมถึงจัดทำแผนการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ทุกรายการอย่างชัดเจน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญแก่การวางแผนและกำลังอัตราบุคคลอย่างชัดเจน เพื่อจัดหาครูที่สอนตรงตามวิชาเอกหรือมีความถนัดต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงมีการส่งเสริม การพัฒนา การติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาทักษะการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยเฉพาะด้าน วัสดุอุปกรณ์ เพื่อแก้ไขความขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และความต้องการที่แท้จริง
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อตรวจสอบความสำคัญของแนวทางการวิจัยว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาหรือไม่ เพื่อให้การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *คู่มือการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา*. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (2566). *รายงานการขับเคลื่อนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฐานสมรรถนะสู่สถานศึกษา*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.
- กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (18 ตุลาคม 2566). *แผนการปฏิบัติงานประจำปี 2566*. กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. <https://drive.google.com/file/d/19rKNz7Y6DWNijWwEiMapPzm1ONwjlQu/view>
- จิตตรา จันซอนแก่น. (2565). แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 9. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 2(6), 325–342. <https://doi.org/10.14456/iarj.2022.150>
- ชัยชนะ ราชไชย. (2564). ความต้องการจำเป็นในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *ศึกษาวารสารศึกษาศาสตร์*, 8(2), 206-217.
- ทศพร ปุ่มสีดา และพฤทธิศิริ บรรณพิทักษ์. (2564). การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 49(2), 1–15. <https://doi.org/10.58837/CHULA.EDUCU.49.2.9>

- ธัชชัย ศิริनुมาศ และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2566). สภาพความต้องการจำเป็น และแนวทางพัฒนาการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 8(1), 617-632.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- พระธีรพัฒน์ กุลธิโร. (2564). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ. *วารสารนวัตกรรมการพัฒนาจิตและปัญญา*, 1(1), 43-49.
- รัฐพงษ์ มั่นต่อ และหยกแก้ว กมลวรเดช. (2564). แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(10), 224-238.
- ศิริลักษณ์ แซ่ฮุ้น, ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน และรัชฎาพร งอยภูธร. (2566). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 11(43), 112-120.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุชาดา บรรณกิจ. (2563). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3. *วารสารสันติศึกษา ปรัชรศน์ มจร*, 10(7), 28-57.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยและประเมินความต้องการจำเป็น: แนวทางและวิธีการ*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร พรหมมี, และคันสนีย์ จะสุวรรณ์. (2564). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด. *วารสารสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง*, 14(2), 1-15.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>